

Kindereuthanasie is onnodig en slecht idee

Euthanasie bij jonge kinderen is niet barmhartig. Het is een illusie dat ze wilsbekwaam zijn, schrijft *Theo Boer*.

Op vrijdag 22 januari is er in de Tweede Kamer een hoorzitting over euthanasie bij kinderen. Aanleiding is de roep van kinderartsen om een procedure die het mogelijk moet maken om het leven van een kind onder de 11 jaar dat ernstig lijdt, te beëindigen zonder de dreiging om met Justitie te maken te krijgen.

Uit dit voorstel blijkt een grote betrokkenheid van deze artsen bij het lijden van jonge kinderen. Maatschappelijk en ethisch is dit echter een slecht idee. Er is geen noodzaak en de bijeffecten zijn ernstig. Beginnen we bij dat eerste. Euthanasie mag sinds 2002 bij kinderen vanaf 12 jaar. Op de totaal 40.000 euthanasieën die er sindsdien gemeld zijn, ging het slechts in een handvol gevallen om kinderen boven de twaalf jaar. Zes om precies te zijn, namelijk één jongere van 12 en de rest boven de 15 jaar oud. Of kijk naar levensbeëindiging bij pasgeboren baby's. Daar werd enkele jaren geleden een regeling getroffen in de verwachting dat er circa tien gevallen per jaar gemeld zouden worden. In de praktijk kreeg de hiervoor ingestelde toetsingscommissie gemiddeld één melding per jaar binnen.

Maar vooral spreken we hier over een uiterst ingrijpende wetswijziging. In de jaren zeventig en tachtig ontworstelde Nederland zich met veel inspanning aan het vooroordeel dat euthanasie een genadedood voor wilsonbekwamen is. Begin 1990 beslechtte Kuitert die discussie met een opinieartikel in

Trouw getiteld: 'Het is genoeg! Basta! Stop die nazivergelijkingen!' De voorman van euthanasie in Nederland bezwoer dat euthanasie uitsluitend plaatsvindt op verzoek van de patiënt. Dankzij die beperking wisten we in het buitenland veel wantrouwen weg te nemen. Stellen we euthanasie alsnog open voor kleine kinderen, dan is die geloofwaardigheid verspeeld. Maar sommige kinderen zijn toch al heel vroeg rijp? Het is toch zo dat kinderen door de ervaring met kanker, noodgedwongen, soms razendsnel aan levenswijsheid winnen? Jazeker, maar daar worden ze niet volwassen mee. Zelfs het verstandigste kind mag nog niet beslissen over zaken als seks of bankzaken.

'Of zou je bij oma willen zijn, zonder pijn?'

En misschien geldt het 'vroegrijp' argument nog bij negen- of tienjarigen, reden om de euthanasiegrens bijvoorbeeld één of twee jaar lager te leggen. Maar hoe jonger het kind, des te minder wilsbekwaam het is. En al zou bijvoorbeeld een vijfjarig kind om euthanasie vragen, dan nog moeten we bedenken dat kinderen vooral reproduceren wat volwassenen erin stoppen. Tien tegen één dat je op de vraag aan een kind 'Zou je willen dat de dokter je dood maakt?', je een ander antwoord krijgt dan op de vraag: 'Zou je wel bij oma willen zijn, waar niemand meer pijn heeft?' Wilsbekwaamheid bij kleine kinderen is een illusie, het gaat om de ingrediënten die je erbij stopt. Uiteindelijk zullen artsen en ouders de lead hebben. Opvallend is ook dat in het voorstel van de artsen de ouders en de kin-

deren niet om euthanasie vragen, maar er toestemming voor geven. Dat impliceert dat het initiatief bij de arts ligt, en ook dat is een ingrijpende shift in vergelijking met de euthanasiepraktijk bij 12-jarigen en ouder.

Een regeling als deze is een 'gat in de heg'. Als wij euthanasie mogelijk maken voor één groep wilsonbekwame patiënten, is het een kwestie van tijd of vertegenwoordigers van andere groepen zullen zich melden. Waarom zou wat voor kleine kinderen geldt, niet ook voor wilsonbekwame volwassenen mogen gelden: ernstig lijdende verstandelijk gehandicapte volwassenen, mensen met gevorderde dementie zonder wilsverklaring. Lijden anderen soms niet net zo ernstig als jonge kinderen? Toen *Nieuwsuur* twee jaar geleden deze vraag aan de initiatiefnemer, kinderarts Eduard Verhagen, stelde, antwoordde deze: „Daar ga ik niet over”. Dat mag zijn, solidair als hij is met zijn patiëntjes en hun ouders. Maar politici gaan daar wél over. Wilsbekwaamheid als harde eis uit de definitie van euthanasie halen, betekent dat we een Rubicon oversteken. Een barmhartig aandoende verruiming zou een heel bouwwerk van euthanasie uit zijn voegen trekken. Laten we kinderen dan ondraaglijk lijden? Natuurlijk niet. Maar artsen hebben een discretionaire bevoegdheid om met morfine, dormicum en wat ook maar nodig is, te voorkomen dat een kind ondraaglijk lijdt. Ook als dat in een enkel geval de dood zou bespoedigen. Als we artsen dat vertrouwen geven, is er geen wetswijziging nodig.

Theo Boer is Lindeboom hoogleraar 'Ethiek van de Zorg' te Kampen en was van 2005-2014 lid van een Regionale Toetsingscommissie Euthanasie.